

GENEL BİLGİLER

Resmi Adı	: Makedonya Cumhuriyeti
Devlet Yapısı	: Demokratik Parlamenter Cumhuriyet (Kasım 1991)
Başkenti	: Üsküp
Yasama Organı	: Millet Meclisi (120 Milletvekili)
Devlet Başkanı	: Branko Crvenkovski (12 Mayıs 2004'de 5 yıllık dönem için seçildi)
Başbakan	: Vlado Buchkovski
Resmi Dili	: Makedonca
Para Birimi	: Dinar
Nüfusu	: 2 milyon (2002)
Çalışan İşgücü	: 297,780 (2002)
Yüzölçümü	: 25,713 km ²
Etnik Yapısı	: Makedon (%64.2), Arnavut (%25.2), Türk (%3.9), Romen (%2.7), Sırp (%1.8), Diğer (%2.3)

TEMEL EKONOMİK GÖSTERGELER

GÖSTERGE	2000	2001	2002	2003	2004
GSYİH (Milyar Dinar)	236.4	233.8	244.0	253.5 ^(a)	253.7 ^(a)
GSYİH (Milyar Dolar)	3.6	3.4	3.8	4.7 ^(a)	5.1 ^(a)
BÜYÜME ORANI (%)	4.5	-4.5	0.9	3.4	0.5 ^(a)
ENFLASYON (%)	5.8	5.5	1.8	1.2	-0.4
DIŞ BORÇLAR (Milyar Dolar)	1.5	1.5	1.6	1.9 ^(a)	1.9 ^(a)
DÖVİZ REZERVLERİ (Milyon Dolar)	429.4	745.2	722.0	898.1	950.0
İHRACAT (milyon Dolar)	1,321	1,155	1,112	1,359	1,673
İTHALAT (milyon Dolar)	2,011	1,682	1,917	2,211	2,790
CARİ HESAP (milyon Dolar)	72.4	243.6	357.9	152.0	395.6

(a) EIU tahmini

Yabancı Yatırımlar	1.3 milyar dolar (1994 – 2003 Kasım)
Döviz Kuru	1 ABD Doları = 49.47 Dinar (2004 ortalama) 1 ABD Doları = 45.56 Dinar (11 Mart 2005) 1 Euro = 61.32 Dinar (11 Mart 2005)

Kaynak: EIU Ülke Bülteni, Mart 2005

Makedonya'nın AB'ye tam üyelik hedefi çerçevesinde reformlar uygulamaya koymuştur. Bu reformlar sonucunda 2004 yılı Ekim ayında AB, Makedonya'nın üyeliğe yeterliliğini tespit amacıyla hazırlanan anketi hükümete sunmuştur. 14 Şubat 2005 tarihinde Makedonya sözkonusu anketi tamamlamıştır. AB, ülkeye aday statüsü verilmesi konusunun 2005 yılı sonunda değerlendireceğini açıklamıştır. Ülkede farklı etnik kökenli gruplara politik, ekonomik ve kültürel haklar vermeyi hedefleyen ve 2001 yılında tüm gruplar tarafından kabul edilen Çerçeve Anlaşması'nın uygulanmasının önemli bir örneğini oluşturacak 13 Mart 2005 tarihli yerel seçimlerin sonuçlarının, AB'nin kararını etkilemesi beklenmektedir. Makedonya, AB'nin yanısıra ayrıca NATO üyeliğine adaydır.

2 Ağustos 2004 tarihinde Makedonya, IMF ile imzaladığı anlaşma ile 30.5 milyon dolar değerinde 14 aylık stand-by anlaşması tamamlamıştır. Ülkede yaşanan hükümet değişikliği IMF ve Dünya Bankası ile finansman kaynağı oluşturacak anlaşmaların imzalanmasını geciktirmiştir.

Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası (EBRD)'nin ülkede alt yapı inşaatına özellikle enerji üretim ve dağıtım ağı, otoyol ve bölgesel sulama sistemleri alanlarında projelere finansman sağlayacağı belirtilmektedir. Özellikle özelleştirme sürecindeki en büyük devlet işletmesi olan Makedonya Elektrik Kurumu (ESM)'nin yeniden yapılanmasına yönelik 45 milyon Euro finansman EBRD tarafından Ekim 2004'de sağlanmıştır. ¹

DIŞ TİCARET

Makedonya'nın İmzaladığı Serbest Ticaret Anlaşmaları:

Hırvatistan (11.07.2002), Sırbistan Karadağ (07.10.1996), Bulgaristan (01.01.2000), Ukrayna (2000), Türkiye (2000). Bosna ve Hersek (01.07.2002), Arnavutluk (15.07.2002), Romanya (01.01.2004), Ukrayna (10.09.2001) ile Serbest Ticaret Anlaşmaları yürürlüğe girmiştir. Slovenya (1996) ve Moldova (2004) ile STA imzalanmıştır. Böylece, üçüncü ülkelerin Makedonya üzerinden bölge ülkelerine yönelik üretim ve ihracat yapmaları mümkün olacaktır.

Makedonya 22 Nisan 2004'de CEFTA (Orta Avrupa Serbest Ticaret Anlaşması) üyeliğine başvurmuş ve 2004 Temmuz ayında müzakere süreci başlamıştır. Hırvatistan, Bulgaristan ve Romanya'nın Makedonya ile bu süreci 2005 yılı başında tamamlaması ve Makedonya'nın tam üyeliğinin kabul edilmesi beklenmektedir.

MAKEDONYA DIŞ TİCARETİ (Milyon Dolar)

Yıllar	İhracat	İthalat	İhracatın İthalatı Karşılama Oranı (%)	Denge	Hacim
1998	1,293	1,713	75.5	-420	3,006
1999	1,192	1,602	74.4	-410	2,794
2000	1,317	1,875	70.2	-558	3,192
2001	1,155	1,682	68.7	-527	2,837
2002	1,110	1,878	59.1	-768	2,988
2003	1,359	2,211	61.5	-852	3,570
2004	1,633	2,719	60.1	-1,086	4,352

Kaynak: EIU Ülke Bülteni, Aralık 2004

2004 yıl sonu itibariyle Makedonya başlıca ticaret partneri AB ile ihracatının yüzde 56.4'ünü, ithalatının yüzde 47.2'sini gerçekleştirmiştir. AB ülkeleri içinde sırasıyla Almanya, Yunanistan ve İtalya başlıca ticaret yapılan ülkelerdir. Bölge ülkeleri Makedonya ihracatında yüzde 28, ithalatında yüzde 23.6 oranında paya sahiptir. Bölgede Makedonya'nın en önemli ticari ortağı Sırbistan ve Karadağ'dır.

¹ <http://www.ebrd.com/new/pressrel/2004/148oct12.htm>

BAŞLICA TİCARET MADDELERİ (2004)

İHRACAT	Pay (%)	İTHALAT	Pay (%)
Tekstil ve Giyim	32.3	Petrol ve petrol ürünleri	10.2
Demir Çelik	24.2	Karayolu araçları	6.3
Kimyasallar	4.8	Sanayi Makineleri	4.9
Petrol ve petrol ürünleri	4.5	Et ve et ürünleri	3.0
Tütün	4.4	Eczacılık ürünleri	2.7

Kaynak: EIU Ülke Bülteni, Mart 2005

BAŞLICA TİCARET ORTAKLARI (2004)

İhracat Yapılan Ülke	Toplam İçindeki Pay (%)	İthalat Yapılan Ülke	Toplam İçindeki Pay (%)
Sırbistan ve Karadağ	20.8	Almanya	12.6
Almanya	18.9	Yunanistan	9.7
Yunanistan	13.7	Rusya	8.7
İtalya	8.0	Sırbistan ve Karadağ	8.4
Hırvatistan	4.8	Bulgaristan	7.2

Kaynak: Makedonya İstatistik Enstitüsü

YABANCI YATIRIMLAR

Makedonya'da yabancı yatırımlarla ilgili hukuki altyapı "Ticari Şirketler Kanunu" ile düzenlenmektedir. Bu kanun çerçevesinde yerli ve yabancı işadamları eşit haklara sahiptir. Yabancı yatırımlar için teşvikler yatırım girdilerinin ülkeye ithalinde gümrük vergisi muafiyetini, işletmenin ilk üç yılında gelir vergisi muafiyetini ve kurumlar vergisinin yüzde 15'e sabitlenmesini kapsamaktadır.

Makedonya hükümeti ülkeye yabancı yatırım çekmek amacıyla Bunardzik, Üsküp ve Gevgelija'da Serbest Ticaret Bölgeleri (STB) kurmuştur. Buna ilave üç STB'te yapım aşamasındadır. STB'de faaliyet gösteren firmalara üretim girdilerinin ithalinde gümrük vergisi muafiyeti ve gelir vergisinden 10 yıl muafiyet sağlanmaktadır.

Makedonya'da Yabancı Yatırımların Yıllara Göre Dağılımı

YIL	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004/9
Yıllık Miktar (Milyon Dolar)	19.0	8.3	7.2	15.7	127.7	32.7	178.5	445.1	81.7	97.5	104.4

Kaynak: Makedonya Merkez Bankası

Ülkelere Göre Yabancı Yatırım (Milyon Dolar)

ÜLKE	2000	2001	2002	2003	2004/10
Almanya	29.7	186.2	0.8	4.9	0.4
Yunanistan	102.1	67.1	44.3	6.6	6.7
Macaristan	0.05	92.2	0.02	0	0.003
ABD	2.3	64.1	4.3	3.5	0.31
İsviçre	3.1	8.7	2.5	13.6	7.1
Kıbrıs Rum K.	4.8	1.4	4.9	0.2	0.08
Slovenya	11.6	3.7	3.9	6.1	1.04
İtalya	2.5	2.7	0.5	0.7	6.03
İngiltere	7.8	1.2	2.3	6.8	0.4
Avusturya	2	2.8	0.3	2.6	0.9

Makedonya'da Başlıca 10 Yabancı Yatırımcı

KURUM	ÜLKE	SEKTÖR	YATIRIM	MİKTAR (Milyon \$)
Stonebridge	Çokuluslu	Telekom	Makedontelekom	346.5
National Bank of Greece	Yunanistan	Bankacılık	Stopanska Banka	46.4
Balkanbrew Holding	Yunanistan	Gıda	Skopje Brewery	34.0
Hellenic Petroleum	Yunanistan	Petrokimyasallar	OKTA Refinery	32.0
Titan, Holderbank	Yunanistan, İsviçre	İnşaat	Usje cement factory	30.0
Balkan Steel	Liechtenstein	Metalurji	Ladna Valanica	21.0
QBE Insurance	İngiltere	Sigortacılık	ADOR Makedonija	14.8
Duferco	İsviçre	Metalurji	Makstil	11.5
East West Trade	Avusturya	Perakende ticaret	Centro	11.0
KUPP.BALL und Transthandel	Almanya	Metalurji	FZC Kumanovo	3.35
SCMM	Fransa	Metalurji	Feni-Kavadarci	2.25

Kaynak: Makedonya Özelleştirme Ajansı

Migros-Ramstore, Makedonya'da EBRD tarafından sağlanan 8.3 milyon dolar kredi ile eski tren istasyonu yakınlarında alışveriş merkezi, sinema ve hipermarket inşaatına başlanmıştır. Projenin 2005 yılında tamamlanması öngörülmektedir.

Makedonya'da yatırıma uygun sektörler; işlenmiş tekstil ve deri, ayakkabı üretimi, meyva-sebzecilik, işlenmiş gıda ve paketlenme, şarapçılık, tütüncülük ve sigara, turizm, metal işleme, kimyasal ve ilaç endüstrisi, binek araçları üretimi, elektrikli cihazlar, inşaat, alt yapı, bankacılık, telekom ve diğer servisler olarak sıralanmaktadır.

ÖZELLEŞTİRME

Hükümet zarar eden işletmelerin satışına ilginin az olması sebebiyle 20 yıllık kiralama sistemi seçeneği üzerinde durmaktadır. Demir alaşımli metal üretimi yapan Jugohrom (yeni adıyla Silmak) bu kapsamdaki firmalara örnek teşkil edecek şekilde el değiştirmiştir. Firmaya modernizasyon amacı ile yapılan yatırım sonrasında üretim kapasitesi artmıştır. Makedonya'nın Türkiye'ye ihraç ettiği demir alaşımli nikelin büyük bir bölümü bu tesiste üretilmektedir.

2004 yılı Kasım ayında Zletovo kurşun ve çinko madenlerinin 207,000 Euro karşılığında Trafalgar Resources (ABD) firması tarafından satın alınması önemli bir özelleştirme olarak kaydedilmektedir.

Özelleştirme Ajansı'nın raporuna göre özelleştirme süreci tamamlanmak üzeredir ve Ajans'ın 31 Mart 2005 itibariyle görevi sona ermektedir. Ancak uluslararası kaynaklar özelleştirme sürecinin ülke ekonomisine beklenen katkıyı sağlayamadığı yönünde görüş belirtmektedir. 2004 yıl sonu itibariyle 84 devlet işletmesinin özelleştirilmesi tamamlanmamıştır.

SEKTÖRLER

Madencilik ve Metalurji

Yeraltı rezervleri zengin olan Makedonya'da kurşun - çinko (Zletovo, Sasa ve Toranica), bakır (Bucim), demir mineralleri, manganez, nikel, krom, altın, titanyum ve uranyum bulunmaktadır. Özellikle kurşun ve çinko üreten tesislerin ivedilikle yenilenmesi gerekmektedir. Üretimin büyük bir bölümü AB'ne ve komşu ülkelere ihraç edilmektedir.

Madencilik, sanayiye yüzde 3 oranında katkıda bulunmaktadır. Üretimin yüzde 70'i AB ülkelerine ve ABD'ye ihraç edilmektedir.

Çalışan işgücünün yüzde 2'sini istihdam eden metalurji sektörü kapasitenin altında çalışmaktadır. Bu sektörde önemli konuma sahip Fenimak firması, Kasım 2001'de Societe Commerciale de Metaux et Mineraux (Fransa) tarafından 2.25 milyon Dolar'a alındığında Fransız firması, beş yılda 36 milyon Dolar yatırım yapmayı taahhüt etmiş ve mevcut personelin istihdamını devam ettirmiştir. Sektördeki firmaların teknolojisinin yenilenmesi ve enerji tasarrufu sağlayacak teknolojilere geçiş düşünülmektedir.

Mevcut fabrikalar arasında en önemlileri şunlardır:

- Üsküp Demir-Çelik Fabrikası [1.2 milyon ton sıcak ve soğuk haddelenmiş çelik]
- HEK Yugohrom (Jegunovce) [80.000 ton çelik alaşımlar] – özelleştirildi
- FZC 11 Oktomvri (Kumanova) [200.000 ton çelik üretimi] - özelleştirildi
- Jenimak (Kavadarci) [14.500 ton ferro-nikel üretimi] - özelleştirildi

Metal işleme sektörü, sanayiye yüzde 5.4 oranında ve ihracata yüzde 2.37 oranında katkıda bulunmaktadır. Bu sektördeki önemli firmalar Metalec (Bitola), Plam-Bit (Bitola), Brako (Veles) olarak belirtilmektedir.

Tekstil

Tekstil sektörü genel olarak milli gelire yüzde 20 oranında, iplik üretimi ve hazır giyim sektörü ülkenin gelirine sırasıyla yüzde 2.3 ve yüzde 6 oranlarında katkıda bulunmaktadır. Toplam işgücünün yüzde 27'sini istihdam eden sektörde son 3 yılda 425 küçük ve orta ölçekli firma faaliyete geçmiştir. Sektörün başlıca merkezleri Tetova, Stip ve Strumica'da yer almaktadır.

İplik sektöründe faal olan başlıca kuruluşlar; Jugoteks (Strumica), Makedonka (Stip), Strumickanka (Strumica), Veteks (Veles)'dir. Hazır giyimde ise Teteks (Tetovo), Astibo (Stip), Oteks (Ohrid), Nokateks (Veles) firmaları aktiftir.

Tekstil üretiminin yüzde 70'i AB ve ABD'ye ihraç edilmektedir. Sektörde model çeşitlendirilmesine ve teknolojik yenilemeye ihtiyaç duyulmaktadır. DTÖ üyeliği sonrasında pamuklu kumaş gümrük vergisinin yüzde 20'ye, hazır giyimde uygulanan gümrük vergisinin yüzde 17.5 ve yünü-pamuklu iplik'te uygulanan gümrük vergisinin yüzde 10'a indirilmesi beklenmektedir.

Deri Sanayii

Ülke büyük baş hayvan ve domuz derisi işleme konusunda çok gelişmiştir. Deri işleme tesislerinin teknolojisi oldukça yenidir. Milli gelire katkı açısından sektörler arasında 6. sıradadır. Çalışan işgücünün yüzde 5.4'üne istihdam sağlamaktadır. Ayakkabı üretimi de gelişmiştir, yılda 7 milyon çift ayakkabı üretilmektedir. CIK (Kumanova) adlı fabrikada yıllık üretim 3 milyon çift, Gazela (Üsküp)'de ise 2.5 milyon çifttir. Üretimin yüzde 80'i Almanya, İtalya, ABD ve Hollanda pazarlarına ihraç edilmektedir.

Bugün, ayakkabı üretiminde küçük özel atölyeler çok daha başarılıdır. Bu tür işletmelerin ihracat imkanlarının yüksek oluşu onları başarılı kılmaktadır.

Gıda Sanayii

Gıda sektörünün geliştirilmesi ülke ekonomisi için büyük önem taşımaktadır. Sanayi üretiminde yüzde 13'lük payı bulunmaktadır. Çalışan işgücünün yüzde 30'una istihdam sağlamaktadır. Yılda 25,000 ton işlenmiş meyva ve 30,000 işlenmiş sebze üretilmektedir. Bu üretimin yüzde 90'ı ihracata yöneliktir. Hedef pazarlar AB ve eski Yugoslav Cumhuriyeti ülkeleridir. Sebze ve meyva üreten başlıca firmalar PTP Makedonija (Negotina), ZIK Vinojug DOO Zora (Gevgelija), ZIK Strumica DOO Moska Pijade (Strumica), Vitaminka (Prilep) olarak sıralanmaktadır.

Değirmencilik ve fırıncılık alanında 15 devlet firması ve 150 özel firma çalışmaktadır. 12 büyük ve 250 küçük özel tesiste yılda ortalama 46,000 ton şeker ve 38,000 ton şekerli mamüller üretilmektedir. Bu üretimin yüzde 50'si ihraç edilmektedir. Şeker ve şekerli mamüllerin üretiminde başlıca firmalar Evropa (Üsküp), Kras Progres (Bitola), Agroplod (Resen), Jadran (Negotina)'dir.

Ülkede yılda üretilen 230,000 ton şarabın 100,000-120,000 tonluk kısmı Almanya, İngiltere, İsveç, Japonya, Kanada, ABD, Fransa'ya ihraç edilmektedir. Ülkenin kuzey bölümü kırmızı şarap, sıcak

güney bölümü ise beyaz şarap için uygun koşullara sahiptir.

Yıllık bira üretimi 1,800,000 hektolitredir. Üsküp, Prilep ve Bitola'da bira fabrikaları bulunmaktadır. Dünya Bankası kredisini alma ön koşulu olan zarar eden kuruluşların özelleştirilmesi çerçevesinde Bitola'da bulunan Bitola Brewery firması Ocak 2000'de Kenri GmbH (İsviçre) tarafından 51,000 Dolar'a satın alınmıştır. Kenri kurumun 2.4 milyon Dolar tutarındaki borcunu da ödemeyi kabul etmiştir ve mevcut personelin istihdamını devam ettirmektedir. Kenri yeni Alman teknolojisi ile üretime başlayarak komşu ülkelere ve ABD'ye ihraç etmeyi planlamaktadır. Skopje Brewery firması Heineken (Hollanda) ve Hellenic Bottling (Yunanistan) ortak yatırımıyla ülkede etkili bir bira üretim fabrikası konuma getirilmektedir.

Alkollü içecek üreten başlıca firmalar VV Tikves (Kavadarci), VV Povardarie (Negotina), VV Lozar (Veles), VV Vinojug (Gevgelija), alkolsüz içecek üreten firmalar ise Pivara (Üsküp, Bitola, Prilep) ve Inospektor (Üsküp) olarak sıralanmaktadır.

Tarım

Ülkenin uygun iklim şartları, gelişmiş bir tarım sektörünün oluşumuna yol açmıştır. Tarım sektörü 2003 yılında milli gelire yüzde 11.3 oranında katkı ve çalışan işgücünün yüzde 24.3'üne istihdam sağlamaktadır. İşlenebilir toprak 1.3 milyon hektardır. 1999'da yürürlüğe giren kanun ile bireylere toprak mülkiyeti hakkı tanınmaktadır. Kanun uzun vadeli toprak kiralama hakkı ve işlenebilir toprak için 40 yıla, hayvancılık yapılacak toprak kullanımı için 20 yıla varan vergi muafiyetleri vermektedir.

Tütün tarım sektöründeki ihracata yönelik en önemli üründür. Yıllık üretim ortalama 30,000 tondur. Başlıca 20 firmanın ürettiği 20,000 ton tütünün yüzde 50'si ihraç edilmektedir. 1998'den bu yana devlet desteğindeki azalmaya paralel olarak üretimde düşüş kaydedilmektedir.

Kimya Sanayii

Kimya sektöründe üretimde kullanılan ham maddelerin yüzde 90'ı yurtdışından temin edilmektedir. Sektöre yeterli yatırım sağlanamamaktadır. Sanayi üretiminin yüzde 10'unu oluşturan sektör, ürünlerinin yüzde 5'ini ihraç etmektedir. Diğer sektörlerle hammadde sağlayan kimya sanayinin milli gelire katkısı yüzde 13 oranındadır.

Sektör yılda ortalama 2.5 milyon ton petrokimyasal, 1,800 ton ilaç, 2,700 ton sabun, 2,600 ton kozmetik, 38,000 ton deterjan, 120,000 ton karma gübre, 204,250 ton temel kimyasal üretmektedir. İlaç sektöründe yabancı yatırımlar bulunmaktadır.

ICN Corporation firması (ABD), Makedon ilaç üreticisi OHIS ile ortaklık kurarak 15 milyon Dolar tutarında yatırım gerçekleştirmiştir. Bu ortaklık sonucu kurulan ICN Makedonija geniş spectrumlu ilaç üretimi yapmaktadır. Alpha Plan (Almanya) ve Saxonia Medical (Almanya) OHIS ile ortaklık kurmuş ve Almanya'nın ihraç pazarına yönelik üretime başlamıştır.

İnşaat ve İnşaat Malzemeleri

1998-1999 yılları arasında Treska Hidroelektrik Santrali, Demirkapı-Gevgelija otoyolu inşaatı ve diğer altyapı projelerinin etkisiyle inşaat sektörü ivme kazanmıştır. 1999 yılında hükümet Kosova bölgesini de kapsayan ucuz konut projesini başlatarak sektöre katkıda bulunmuştur. 2003 yılında tamamlanan işlerde bir önceki yıla oranla yüzde 5.6 artış kaydedilmiştir.

Firmalar Ortadoğu, Almanya, Doğu Avrupa, Rusya ve eski Yugoslav Cumhuriyetleri'nde projelerde görev almaktadır.

İnşaat malzemesi üretimi için hammaddeler ülkede mevcuttur. Strumitsa'da kalsiyum karbonat, Kriva Palanka'da betonit, Bitola'da kuartz yatakları bulunmaktadır. Cementarnica Usja ülkenin tek çimento fabrikası Titan Çimento (Yunanistan) tarafından alınmıştır.

Seramik sanayi de oldukça gelişmiştir. Radikal (Debar) adlı fabrikada yıllık 16,000 ton ham alçı ve 450,000 ton pişirilmiş alçı üretilmekte, Vosje (Üsküp) adlı fabrikada da yıllık 1 milyon ton portland çimentosu üretilmektedir.

Makine İmalat ve Elektronik Sanayii

Dayanıklı tüketim malları, sanayi üretiminin yüzde 10.5'ini oluşturmakta ve elektrikli ev aletleri (yüzde 5.1), binek araçları (yüzde 1.4), mühendislik (yüzde 0.8) olmak üzere üç grupta toplanmaktadır.

Sektörde binek araçları üretimi çalışan iş gücünün yüzde 3.4'üne istihdam sağlamakta ve üretimin yüzde 3.07'si ihraç edilmektedir. Binek araçları üretiminde en önemli firmalar Mlaz-treyler fabrikası (Bogdancı), Ruen (Kochani), Zastava AGP (Ohri), FAS 11 Oktomvri (Üsküp) ve MZT Hepos (Üsküp) olarak sıralanmaktadır. Elektrikli ev aletleri üretiminde ülke iş gücünün yüzde 6.5'i istihdam edilmekte ve üretimin yüzde 3.7'si ihraç edilmektedir. Elektrikli cihaz üretiminde başlıca firmalar Frinko (Bitola), Dinamo-Levu (Veles), Tehnozavod (Delchevo), Eurotek village Aldacı (Krushevo) olarak belirtilmektedir.

Turizm

Makedonya'nın 80,000'den fazla yatak kapasitesi mevcuttur. Sektördeki özelleştirmenin yavaş ilerlemesi ve iç karışıklıklar sebebiyle mevcut potansiyel değerlendirilememektedir. 2004 yılında ülkede konaklayan turist sayısı bir önceki yıla oranla yüzde 3.8 azalarak 25,341 olarak kaydedilmiştir.

Ülkenin en önemli turizm merkezi Ohri, Prespa ve Dojran gölleridir. Aynı zamanda ülkede bir çok termal su kaynağı ve dağ turizmi açısından uygun olanaklar bulunmaktadır. Ülkede 2000 metrenin üzerinde yüksekliğe sahip 14 dağ bulunması, kış turizmi olanaklarını artırmaktadır. Uzun süre kar bulunan bu merkezlerde kayak pistleri oldukça büyüktür. Eski Yugoslav cumhuriyeti ülkelerinin yanısıra Alman ve İtalyan turistlerin yoğun ilgi gösterdiği gözlenmektedir.

Popova Şapka, Mavrovo, Pelister, Galicica ve Osogova kış turizm merkezlerinde yol, kayak pistleri, teleferik gibi alt yapı yenilenmesini takiben, bu merkezler bütün Avrupa'dan turisti çekmeye başlamıştır. Güney Koreli firma DAEWOO Corp. Üsküp'te 50 milyon Dolar tutarında bir otel inşa etmektedir.

Bankacılık-Finans

Bankacılık sektörünün temeli Mayıs 1993'te kabul edilen Bankacılık Kanunu'dur. Banka kuruluş lisansı Merkez Bankası tarafından verilmektedir ve zorunlu kuruluş sermayesi ticari bankalar için 7 milyon Euro, tasarruf bankaları için 300 bin Euro'dur. Uluslararası ödeme ve kredi işlemleri yapan bankalar için ise en az 21 milyon Mark değerinde sermayeye sahip olma şartı aranmaktadır.

Makedonya'da 7'si yabancı sermayeli 21 banka faaliyet göstermektedir. Bankacılık sistemi Dünya Bankası tarafından verilen 85 milyon Dolar'lık kredi çerçevesinde yenilenmektedir. Ayrıca EBRD tarafından da sistemi yenilemeye yönelik çalışmalar yürütülmektedir. Bu çerçevede, ülkenin önde gelen bankalarından Stopanska Banka'nın özelleştirmesi tamamlanmış ve yüzde 65'i Yunanistan Ulusal Bankası, yüzde 10'u EBRD, yüzde 10'u IFC tarafından toplam 87 milyon Dolar'a alınmıştır. Komercijalna Banka, Makedonska Banka, Kreditna (Alpha Credit Bank of Greece-Yunanistan tarafından alınmıştır) ve Tutunska Banka (Nova Ljubljanska banka of Slovenia) diğer büyük bankalardır. T.C.Ziraat Bankası'nın da Üsküp'te bir şubesi faaliyet göstermektedir.

Ülke ekonomisi önemli ölçüde bankacılık sistemine bağımlıdır. 2002 yılı başında Euro'ya geçiş sürecinde Bankacılık sisteminde mevcut 115 milyon dolar değerindeki döviz rezervi 300 milyon dolara ulaşmıştır. Bu gelişme sonrası bankalara güvende artış kaydedilmiştir. Nüfusun yüzde 3'ü kredi kartı kullanmaktadır.

Nisan 1996'da Makedonya'da ilk menkul değerler borsası açılmıştır. Borsaya sekiz aracı firma üyedir. Özelleştirme sistemindeki aksaklıklar nedeniyle borsa kapasitesinin altında faaliyet göstermektedir.

Ulaştırma

Makedonya'dan geçen en önemli ulaşım bağlantısı olan Orta Avrupa - Selanik demiryolunun Yunanistan'ın koyduğu ambargo sonucunda uzun bir süre kullanılmaz hale gelmesi Makedonya'yı dış ekonomik ilişkilerini Arnavutluk (Durrës Limanı) ve Bulgaristan (Burgaz limanı) üzerinden

yürütmeye zorlamıştır. Bunun sonucunda her iki ülkeyle karayolu ve demiryolu bağlantılarının iyileş-tirilmesi için çalışmalar yapılmaktadır.

Bugün ülkedeki demiryollarının uzunluğu 700 km, karayollarının uzunluğu ise 12,522 kilometredir. Ülke, Güneydoğu Avrupa Bölgesinde önemli iki koridorun kesişme noktasında yer almaktadır. Bölgenin Avrupa'ya entegrasyonu açısından önem taşıyan 8. Koridor (E-65 Doğu-Batı otoyolu Durres,Tiran, Üsküp, Sofya, Varna, Karadeniz kıyı şeridi) ve 10. Koridor'un (E-75 Güney-Doğu-Kuzey otoyolu Selanik, Üsküp, Belgrad, Zagreb, Münih) Makedonya'da yer alan bölümlerinin inşası için Avrupa Yatırım Bankası, Dünya Bankası ve AB kredi sağlamıştır.

Avrupa Yatırım Bankası protokolüne uygun olarak AB'nin 70 milyon Euro sağladığı Gratsko-Demirkapı otoyol inşası tamamlanmıştır. Projenin finansmanında Dünya Bankası ulaştırma kredisi ve AB fonlarından Phare programı çerçevesinde 141.5 milyon Euro'luk katkı sağlamıştır.

Avrupa Yatırım Bankası Demirkapı-Gevgelija otoyolunu ve bu otoyolun Üsküp'e bağlantısını finanse etmek için projelendirme çalışmalarını sürdürmektedir. Ayrıca E-75 otoyolunun Üsküp'e bağlantısı için Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası, Yunanistan ve Tayvan katkıda bulunmak üzere çalışmalarını sürdürmektedir.

Üsküp ve Ohri havaalanlarının yetersiz kapasitesi büyük uçaklara hizmet verilmesine izin vermemektedir. Her iki havaalanının da yenilenmesine yönelik çalışmalar devam etmektedir. Bu çalışmalar için hükümet Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası ile temas halindedir. Bu iki havaalanının yanısıra Bitola ve Strumica'da havaalanı inşası hükümetin uzun vadeli projeleri arasında yer almaktadır.

Enerji

Ülkenin kömür rezervleri zengindir. Ancak mevcut kömür düşük kalitedir ve metal işlemede kullanılan kok kömürü ve antrasit ithal edilmektedir.

221 km'lik Selanik - Üsküp petrol boru hattı projesi 1999'da başlatılmış ve Hellenic Petroleum tarafından inşa edilen projeye Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası Aralık 2000'de 50 milyon Dolar yatırım yapmayı kararlaştırmıştır. Boru hattının 2.5 milyon ham petrol taşınması öngörülmektedir. Petrolün taşınacağı Okta rafinerisinin Yugoslavya'ya ve Batı Bulgaristan'da dahil olmak üzere komşu ülkelere petrol satışı beklenmektedir.

910 km'lik AMBO projesi ise Burgaz limanı, Makedonya ve Arnavutluk'un Vlore limanı hattını inşa ederek Kafkaslar'daki petrolün Avrupa'ya nakledilemesini hedeflemektedir.

Hidroelektrik santrallerin enerji üretimine katkısı sebebiyle, mevcut santrallerin yenilenmesi ve yenilerinin inşasının karar mekanizması olan Makedonya Elektrik Kurumu'nun özelleştirilmesi büyük önem taşımaktadır. Vardar Vadisi'nde kurulması öngörülen barajların yanısıra, Mala nehrinin Üsküp-Debar-Ohri şehirleri sınırları içinde kalan bölümünde Bsohkov Most Hidroelektrik santralinin inşası hedeflenmektedir. Ayrıca Vrutok, Raven, Vrben, Globacica, Tikvesh, Shpilje hidroelektrik santrallerinin yenilenmesini içeren projeye Dünya Bankası 25 milyon Dolar tutarında kredi sağlamaktadır.

Enerji nakil hatlarının inşası Makedonya içinde enerji alt yapısının güçlendirilmesinde önem taşımaktadır. Bu projelerin hazırlık çalışmaları sürmektedir.

Söz konusu projelerin özellikleri aşağıda verilmektedir.

Uzunluk	Kapasite	Yer	Makedonya Bölümü	Maliyet (Milyon \$)
190 km	440 kw	Dubrova-Strip(Mk)-ChervenaMagila(Bul)	110 km	55
104 km	220 kw	Vrutok(Mk)-Bureli(Arn)	48 km	12.68
80 km	400 kw	Bitola (Mk)-Elbasan(Arn)		16
156 km	400 kw	Üsküp(Mk)-Nis(Yug)	36 km	31.50

TÜRKİYE - MAKEDONYA TİCARİ VE EKONOMİK İLİŞKİLERİ

A. ANLAŞMALAR

Anlaşma	İmza Tarihi	Yürürlüğe Girme Tarihi
Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşması	17.03.1994	03.04.1995
Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşması	16.06.1995	28.11.1996
Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşması	14.07.1995	27.10.1997
Serbest Ticaret Anlaşması (*)	07.09.1999	01.09.2000

(*) Eylül 1999 tarihinde Türkiye ile Makedonya arasındaki Serbest Ticaret Anlaşması her iki ülke devletleri tarafından onaylanmış ve Eylül 2000 itibarıyla yürürlüğe girmiştir. Anlaşma çerçevesinde Türkiye, bir kısım sanayi ürünlerine uygulanan gümrük vergilerini, Anlaşmanın yürürlüğe girdiği tarihte kaldırmıştır. Makedonya ise bir kısım sanayi ürünlerinde gümrük vergilerini Anlaşmanın yürürlüğe girdiği tarihte kaldırmış, diğerlerini ise 2008 yılı Ocak ayına kadar kaldırmayı taahhüt etmiştir.

Ancak Makedonya ile 2000 yılında yürürlüğe giren STA sonrası, Makedonya'nın 2001'de AB ile imzaladığı İstikrar ve Ortaklık Anlaşmasında sağladığı tavizlerin Türk firmalarını 6719 üründe dezavantajlı duruma getirdiği gerek müzakereleri sürdüren T.C.Başbakanlık Dış Ticaret Müsteşarlığı yetkilileri tarafından gerek ise Makedonya ile ticari faaliyetlerini sürdüren firmalar tarafından ifade edilmektedir. Makedon tarafının konunun çözümüne ilişkin Türkiye'nin Bosna Hersek'e Serbest Ticaret Anlaşması çerçevesinde tarım ürünlerinde sağladığı tavizlerin bir benzerinin sağlanmasını talep ettiği iletilmektedir.

Müzakerelerin olumlu sonuçlanması halinde;

- Anlaşma çerçevesinde Türkiye'nin ilk 100 ihraç ürününden yüzde 7'sine sağlanan muafiyetin yüzde 15'e yükselmesi,
- 2008'de gümrük vergileri kaldırılacak 7631 adet üründen 4131 adedinin gümrükten muaf tutulması sonucu 16 milyon dolarlık ek ihracat imkanı oluşması,
- Muafiyet listesindeki ürün sayısının 1144'den 5083'e dört kat artması ve ihracatta önemli bir artış sağlaması beklenmektedir.²

9-10 Aralık 2003 tarihlerinde Üsküp'te imzalanan Mutabakat Zaptı;

- Türk tarafının, AB ülkelerine tanınan tavizlerin Türk sanayi ürünlerine de taşınabilmesini teminen, sanayi mallarına ilişkin bir ürün listesi hazırlamasını,
- Makedon tarafının ise, AB'nin Makedonya'ya tanıdığı tarım tavizlerini Türkiye'nin de Makedonya'ya taşıyabilmesi için bir tarım ve gıda ürünleri listesi hazırlamasını,
- Tarafların söz konusu liste değişimlerini 10 gün içerisinde gerçekleştirmesini ve 2004 yılı Ocak ayında konuya ilişkin görüşmelerin tamamlanmasını hükme bağlamıştır. Liste değişimi sonrası olumlu gelişme sağlanamamıştır.

B. TÜRK EXİMBANK KREDİSİ

Türk Eximbank devlet garantisi veya muteber bir bankanın garantisi altında proje bazında kredi tekliflerini değerlendirmeye hazırdır. Makedonya'da başta havaalanı yenilenmesi ve inşası, toplu konut inşası, enerji tesisleri, otoyol gibi önemli altyapı projelerini takip eden Türk ve Makedon firmalarının Eximbank tarafından sağlanabilecek bu krediden yararlanmak üzere çalışma yapmaları önem kazanmaktadır.

² T.C.Üsküp Büyükelçiliği Ekonomi Müşavirliği, 2002 yılında Makedonya Raporu, Şubat 2003
©DEİK / Türk-Güneydoğu Avrupa İş Konseyleri

C. TİCARET

Yıllar İtibariyle Türkiye-Makedonya Dış Ticareti (Milyon Dolar)

Yıllar	İhracat	İthalat	İhr/İth	Denge	Hacim
1995	76.7	50.4	1.5	26.1	126.8
1996	74.2	31.4	2.4	42.8	105.6
1997	77.4	30.2	2.6	47.2	107.6
1998	68.2	13.2	5.2	55.0	81.4
1999	93.7	7.9	11.9	85.8	101.5
2000	107.8	10.5	10.3	97.3	118.2
2001	89.8	9.1	9.9	80.7	98.4
2002	100.5	14.9	6.7	85.6	115.4
2003	121.9	27.3	4.5	94.6	149.2
2004	148.6	51.9	2.9	96.7	200.6

2004 Yılı İtibariyle Başlıca Dış Ticaret Maddeleri

İHRACAT	1000 \$	Pay %	İTHALAT	1000 \$	Pay %
Pamuk	8,972	6.0	Demir Çelik	36,804	70.9
Yenilen Meyvalar	8,811	5.9	Ham Postlar	5,993	11.5
Hububat ve Un Müsth.	8,745	5.9	Çeşitli Gıda Müsth.	2,548	4.9
Kazanlar, Makinalar	7,732	5.2	Pamuk	1,601	3.1
Kağıt Karton	7,683	5.2	Elektrikli Makinalar	637	1.2
Plastikler	7,655	5.2	Demiryolu Aksamı	512	1.0
Halılar	6,462	4.3	Çinko ve Çinko Ürünleri	441	0.8
Demir Çelik Eşya	6,177	4.2	Tuz, Kükürt, Çimento vs.	416	0.8
Mobilyalar	6,088	4.1	Cam ve Cam Eşya	410	0.8
Ağaç, Ahşap Eşya	5,804	3.9	Örme Eşya	379	0.7
Diğer	74,505	50.1	Diğer	2,194	4.2
Toplam	148,634	100	Toplam	51,935	100

Kaynak: T.C.Dış Ticaret Müsteşarlığı

2004 yılı ihracatı 2003 yılı aynı dönem ihracatı olan 121.9 milyon dolardan yüzde 22'lik bir artışla 148.6 milyon dolara, 2004 yılı ithalatı ise yüzde 90'lık bir artışla 27 milyon dolardan 52 milyon dolara ulaşmıştır. 2004 yılı ticaret hacmi yüzde 34.5 oranında artmıştır.

Türkiye'den Makedonya'ya ihraç edilen başlıca ürünler arasında; alüminyum kaplar, hijyenik havlular, tamponlar, suni/sentetik tufle halılar, ekmekçi mamulleri, cam bardaklar, örme mensucat, tatlı bisküviler, domates, yağlar ve müstahzarları, çiklet, metalden mühür kurşunu, ve dondurma gelmektedir.

D. YATIRIM İLİŞKİLERİ

A) Türk Firmaların Makedonya'daki Faaliyetleri

İkili ekonomik ilişkilerdeki gelişmeye rağmen Türk işadamlarının faaliyetleri ticaret ağırlıklıdır. Makedonya'da kayıtlı Türk firma sayısı 200 olmakla birlikte, T.C.Üsküp Büyükelçiliği Ekonomi Müşavirliği tarafından 40 civarında Türk firması tespit edilmektedir. Toplam yatırım tutarının 20 milyon Dolar olduğu tahmin edilmektedir.

Ziraat Bankası 1998'de 10.4 milyon Dolar tutarında yatırım ile Üsküp'te kurulmuştur. 2003'de

sermaye artırımını kaydedilmiştir. Ülkede eksikliği duyulan bireysel tüketici kredileri, vadeli ihracatın finansmanı ve elektronik bankacılık hizmetleri konusunda hizmet vermeyi planlamaktadır.

Netaş Makedonya'da 10 kırsal telefon santrali ve birkaç özel santral kurmuş, 1,000 adet ankesörlü telefon makinesi satmıştır.

Türk inşaat firmaları toplu konut, kamu yatırım projeleri, otoyol inşaatı gibi projelere yönelik çalışmalarını sürdürmektedir. Firmalar aynı zamanda Makedonya'daki altyapı ve enerji projelerine gittikçe daha büyük ilgi göstermektedir. Özellikle tarım, sulama, ulaştırma ve enerji sektörlerindeki çalışmalarla bölgesel kalkınmayı amaçlayan "Vardar Vadisi" Projesinin gelişimi Türk firmaları tarafından takip edilmektedir. Türk ve Makedon taahhüt firmalarının Bosna-Hersek ve BDT piyasasında ortak çalışma yapması da bir diğer işbirliği alanı olarak gündeme gelmektedir.

Üsküp havaalanı ihalesi birçok yabancı yatırımcı ile birlikte Türk firmaları tarafından ilgi görmüş ancak daha sonra iptal edilmiştir.

Özelleştirme sürecine Türk firmalarının ilgisi devam etmekte ve Gostivar'da tuğla üreten DolomiteVardar firması Haznedar Refrakter tarafından alınmıştır. Halihazırda bir milyon Euro yatırım yapılan tesise 4 milyon Euro değerinde ilave yatırım öngörüldüğü iletilmiştir.

Zorlu Holding'in, Doğu Avrupa'ya satış yapmak üzere battaniye üretimi yapan bir tesis için ön araştırmalara devam ettiği belirtilmiştir.

Tekstil sektöründe faal ve özelleştirme süreci devam eden Hemteks firmasına da Türk firmasının ilgisi sürmektedir.

Koç Holding girişimiyle 30 milyon Doların üzerinde bir yatırımla Ramstore bağlantılı bir alışveriş merkezi yapılması için Üsküp İmar Planlama Kurumu ile anlaşma imzalanmış ve inşaat başlanmıştır. Söz konusu alışveriş merkezinin bu yıl içinde faaliyete geçmesi öngörülmektedir.

Türk firmalarının diğer yatırımları Probistip'te akümülatör fabrikası, Ustunca'da ayçiçek yağı üretimi, Manastır'da bira fabrikası, Dubrova'da tarım kompleksi olarak sıralanmaktadır.

2000 yılında Uzel Makina'nin M.Ferguson adı altında Makedonya'da yaptığı yatırım sonucu başlanan traktör üretim tesisi faaliyetlerine devam etmektedir. Ayrıca Türkiye'de yerleşik tarım ekipmanı üreticilerinin temsilciliklerini üstlenen firma bölge pazarında daha etkili olmayı hedeflediğini iletmektedir.

Bazı Türk firmaları ise Makedonya'da ambalaj, gübre, ayakkabı, gıda, tekstil ürünleri, temizlik ürünleri ve tarım ürünleri ticareti yapmaktadır.

B) Makedon Firmaların Türkiye'de Faaliyetleri:

Türkiye'de Haziran 2003 itibarıyla toplam 17 Makedon firması bulunmaktadır. Bu firmaların büyük bir bölümü hizmet sektöründe faaliyet göstermektedir.

E. İŞBİRLİĞİ OLANAKLARI

Taahhüt

Dünya Bankası ve Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası (EBRD) gibi uluslararası finans kuruluşlarından gelen krediler çerçevesinde hazırlanan Makedonya'nın altyapısının yenilenmesine yönelik projeler Türk müteahhitlik firmaları tarafından izlenmektedir. Ayrıca Eximbank tarafından sağlanabilecek kredi kapsamında havaalanı yenilenmesi ve inşası, toplu konut inşası, enerji tesisleri, otoyol gibi önemli altyapı projelerinde Türk ve Makedon firmalarının ortaklaşa çalışma imkanları bulunmaktadır.

Makedonya Çevre ve İmar Bakanlığı tarafından Prespa ve Ohri Göllerinin temizlenmesi, atık su tesisleri inşası, Vardar Projesi başta olmak üzere 156 yatırım projesi için 2,126 milyon Euro bütçe öngörüldüğü iletilmektedir.

Pan Avrupa 8.Koridorunun Makedonya sınırında kalan 315 km'lik bölümü için Avrupa Yatırım Bankası ve Dünya Bankası tarafından fon alınmasının beklendiği, PHARE kapsamında Üsküp-Kalkandelen-Tetova-Gostivar bölümleri için altyapı projeleri için çalışmaların sürdüğü belirtilmektedir.

EBRD'nin önümüzdeki dönemde alt yapı inşaatına, özellikle enerji üretim ve dağıtım ağı, otoyol ve bölgesel sulama sistemleri alanlarındaki projelere finansman sağlayacağı iletilmektedir.

Tekstil ve Gıda

Tekstil sektöründe model çeşitlendirmesi, et – süt işleme ve şarap üretimi alanların başta olmak üzere gıda sektöründe, Türk ve Makedon firmalarının stratejik ortaklıklarla üçüncü pazarlarda rekabet güçlerini artıracabilecekleri öngörülmektedir.

F. GENEL SORUNLAR

Ticari faaliyette bulunan Türk firmaları ulaşımda, karayolu altyapısının yetersizliğinden kaynaklanan sıkıntılar yaşamaktadır. Gerek Bulgaristan, gerek Makedon sınır kapılarında yaşanan sorunlar caydırıcı olabilmektedir. Dolayısıyla, Arnavutluk-Makedonya-Bulgaristan-Türkiye Koridorunun (Batı-Doğu Koridoru) bir an önce inşa edilmesi firmalarımızın ticari faaliyetleri açısından önem taşımaktadır.

Makedonya'da iş yapan Türk firmalarının temel sıkıntısı iki ülke bankaları arasındaki yetersiz ilişkilerden dolayı banka transferlerinde ve diğer banka işlemlerindeki güçlüklerdir. Bankacılık alanındaki temel sorun; Makedonya'daki bankacılık mevzuatından dolayı Türkiye'den ihraç edilen malların akreditiflerinin ancak malın Makedonya gümrüğündeki işlemleri bittikten sonra serbest bırakılmasıdır. Gümrük işlemlerindeki gecikmeler sebebiyle akreditifin serbest bırakılması gecikmekte ve bu normal akreditifi vadeli akreditife dönüştürmekte, dolayısıyla ticareti de yavaşlatmaktadır.

Makedonya küçük ve orta ölçekli Türk firmalarının ilgisini çekmektedir, pazar boyutları nedeniyle büyük firmalarımız bu ülkeye pek fazla ilgi göstermemektedir. Makedonya'da faaliyet gösteren Türk şirketlerinin toplam sermayesi düşük olup, çoğu şirket ticaret ve hizmetler alanında faaliyet göstermektedir.

TÜRK –MAKEDON İŞ KONSEYİ

1995 yılında Türk-Güneydoğu Avrupa İş Konseyleri bünyesinde kurulan Türk-Makedon İş Konseyi'nin karşı kanat kuruluşu Makedonya Ekonomi Odası bünyesinde örgütlenmiştir. İş Konseyi'nin Türk tarafı başkanı Ay Plastik A.Ş. Yönetim Kurulu Başkanı Feridun Yeşil, karşı kanat başkanı ise OHIS firması Genel Müdürü Jorgo Cuka'dır.

İş Konseyi 17 Haziran 1995'te Türkiye'yi ziyaret eden Makedonya Başbakanı Branko Crvenkovski ve DEİK üyelerinin katılımıyla bir çalışma yemeği düzenlemiştir. Temmuz 1995'te İş Konseyi üyelerinden oluşan bir heyet Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel'in Makedonya gezisine katılmış ve gezi sırasında biri Makedonya Başbakanı ile ikincisi de Makedon işadamları ile olmak üzere iki toplantı yapılmıştır.

İş Konseyi'nin Birinci Ortak Toplantısı Kasım 1995'te İstanbul'da yapılmıştır. Toplantıya 35 Makedon ve 40 Türk firması katılmıştır. Makedonya Cumhurbaşkanı Kiro Gligorov'un Türkiye'ye yaptığı ziyaret sırasında 29 Haziran 1996'da İstanbul'da iki ülke işadamlarının katıldığı bir toplantı düzenlenmiştir.

Türk-Makedon İş Konseyi'nin İkinci Ortak Toplantısı 3-7 Kasım 1996 tarihlerinde Üsküp ve Ohri'de Türk tarafından 37, Makedon tarafından 47 kişinin katılımıyla yapılmıştır.

9-12 Mart 1998 tarihlerinde Türkiye Cumhuriyeti ile Makedonya Cumhuriyeti arasında Üsküp'te yapılmış olan Karma Ekonomik Komisyonu İkinci Ortak Toplantısı'na İş Konseyi Başkanı Feridun Yeşil katılmıştır.

Türk-Makedon İş Konseyi Üçüncü Ortak Toplantısı 21-22 Nisan 1998 tarihlerinde Türk tarafından 30 ve Makedon tarafından 38 işadaminin katılımıyla Bursa'da yapılmıştır. Toplantı çerçevesinde Makedon ve Türk iş adamları ikili görüşmelerde bulunmuştur.

8-9 Haziran 1998 tarihlerinde İstanbul'da yapılan Güneydoğu Avrupa Dışişleri Bakanları toplantısıyla eş zamanlı olarak yapılan "Güneydoğu Avrupa İşadamları Konferansı"na 15 kişilik heyetle katılan Makedon işadamları Türk ve bölge ülkelerinden gelen işadamları ile ikili görüşmelerde bulunmuştur.

7-8 Temmuz 1998 tarihinde İş Konseyi üyelerinden oluşan 15 kişilik bir heyet Başbakan Mesut Yılmaz'ın Makedonya ziyaretine katılmış ve Makedonya Başbakanı ile 30 Makedon firmasının katıldığı bir toplantı düzenlenmiştir.

Makedonya'nın Türkiye ile ilgili işlerden sorumlu Devlet Bakanı Adnan Kahil ve Makedon Hükümet Sekreteri Dordi Kotev onuruna 3 Mart 1999 tarihinde Türk-Makedon İş Konseyi tarafından verilen çalışma yemeği 35 işadaminin katılımıyla gerçekleşmiştir.

Türk-Makedon İş Konseyi tarafından 23 Mayıs 2001 tarihinde DEİK'te Türkiye-Makedonya Parlamentolararası Dostluk Grubu Heyeti ile düzenlenen toplantıya Makedonya'da faaliyet gösteren 7 Türk firması katılmıştır. Toplantıda iki ülke arasında imzalanan Serbest Ticaret Anlaşmasının olumlu etkilerinin ancak Makedonya'da Ziraat Bankası'nın da mevduat toplama hakkını kullanmasına izin verilmesi ile mümkün olabileceği hususu vurgulanmıştır.

Yeni atanan T.C.Üsküp Büyükelçisi Mehmet Taşer ile Makedonya'da faaliyet gösteren firmalar 31 Ekim 2001 tarihinde DEİK'te düzenlenen toplantıda biraraya gelmiştir. Toplantıya katılan 28 firma temsilcisi faaliyetleri hakkında Büyükelçi Taşer'i bilgilendirmiştir.

Makedonya Cumhurbaşkanı Boris Trajkovski'nin Türkiye'yi ziyaretinde Türk-Makedon İş Konseyi tarafından 27 Mart 2002'de çalışma yemeği düzenlenmiştir. Çalışma yemeği öncesinde düzenlenen toplantıda Makedonya Başbakan Yardımcısı Zoran Krstevski, Ekonomi Bakanlığı yetkilileri ve Makedonya Özelleştirme Ajansından oluşan resmi heyet, 37 Türk firmasını ve 36 Makedon firmasını Makedonya'daki son ekonomik durumunu ve yeni işbirliği imkanlarını sunmuştur. Şarapçılık, konfeksiyon, inşaat, gıda, elektrik-elektronik, ahşap ürünleri, alüminyum konularında iki ülke işadamları işbirliği imkanlarını ikili görüşmelerde almıştır.

Edirne Ticaret ve Sanayi Odası ile ortaklaşa düzenlenen Türk-Makedon İş Forumu, 20 Mart 2003 tarihinde 66 Türk ve 42 Makedon firmanın katılımı ile Edirne'de, 21 Mart 2003 tarihinde ise Makedon resmi ve işadamları heyetinin Kırklareli ve Çorlu ziyaretleri ile gerçekleşmiştir.

İş Konseyi'nin dördüncü Ortak Toplantısı 9-12 Aralık 2003 tarihlerinde Devlet Bakanı Kürşad Tüzmen'in katılımıyla Üsküp'te gerçekleşmiştir. Toplantıya TOBB, Türkiye İhracatçılar Meclisi, Adapazarı, Çorlu, Edirne, Keşan ve Kırklareli Ticaret Odaları, İstanbul Ticaret Odası, Çorlu Ticaret Borsası'nın yanısıra 60 Türk firması katılmıştır.

Makedonya Başbakanı Vlado Buckovski'nin Türkiye'yi ziyareti vesilesi ile 16 Mart 2005 tarihinde Türk-Makedon İş Forumu yapılması öngörülmektedir.

 DİŞ EKONOMİK İLİŞKİLER KURULU FOREIGN ECONOMIC RELATIONS BOARD	TOBB Plaza Talatpaşa cad. No:3 Kat:5 34394 Gültepe Levent İstanbul
	Telefon: 0 212 339 50 00 (pbx) Faks: 0 212 270 30 92
	0 212 270 41 90 (pbx)
	E-mail: info@deik.org.tr Web: www.deik.org.tr